

obravnavo verske razmere v novi državi Čehoslovaški, kjer je bila odločilna usmeritev Masaryka z gibanjem »proč od Rima – Los von Rom« za ustanovitve samostojne češke husitske Cerkve.

Za slovenski prostor je pomembna razprava *Kultruwissenschaftliche Anmerkungen zum Protestantismus in Übermurgebiet/Prekmurje*, v kateri nemško govoreči publiki predstavi obstoj in delovanje slovenskih protestantov v Prekmurju.

Sledijo še zapisi ob smrti prof. Petra F. Bartona (1925–2014), dr. Herberta Patzelta, (1925–2023), prof. Davida Paula Daniela (1940–2020) in dragoceeno imensko kazalo.

Schwarzova knjiga daje odličen vpogled v posamezna vprašanja protestantske problematike v Habsburški monarhiji, predvsem v njenem ogrskem delu, ter zahtevnost urejanja verskih in nacionalnih razmer v državi, ki se je v prizadevanju po poenotenju srečala s partikularnimi zahtevami njenih enot, predvsem Ogrske, kjer so veroizpovedi, katoliška, kalvinska (reformirana) in luteranska igrale pomembno, večkrat tudi odločilno politično vlogo. Z novimi zahtevami po narodni in verski enakopravnosti v državi po letu 1848 se je nacionalno-versko vprašanje med Madžari in Slovaki še dodatno zaostriilo. Knjiga pa lahko tudi z bogatim navajanjem najnovejše znanstvene literature na področju raziskovanja verske zgodovine, protestantske in katoliške, obogati proučevanje verske zgodovine v Prekmurju.

Vincenc Rajšp

OGENJ GASITI IN LJUDEM V POMOČ BITI

Gasilska zveza Lenart, Lenart 2025, 304 str.

Ob 70-letnici Gasilske zveze (GZ) Lenart v Slovenskih goricah je izšla bogata barva monografija. V njej je s prispevki sodelovalo 23 avtorjev in avtoric, ki jih je vodil odgovorni urednik dr. Marjan Toš. Lektorica je bila Mateja Kramberger, naslovnico je oblikovala Katarina Šuster, notranjo grafično podobo in pripravo za tisk pa sta opravili Katarina Šuster in Nina Zorman iz agencije Kreativna Pika v Lenartu. Fotografije so iz arhiva GZ Lenart in iz arhivov vseh desetih Prostovoljnih gasilskih društev (PGD). Mnogo fotografij so prispevali tudi posamezni avtorji prispevkov s pomočjo sorodnikov nekdanjih vodilnih funkcionarjev v PGD in GZ Lenart. Publikacija je izšla v nakladi 400 izvodov.

Pri snovanju in realizaciji projekta spominske monografije Gasilske zveze Lenart je uredniškemu odboru pod vodstvom Marka Šilca glede na čas, ki so ga imeli na voljo, uspelo zbrati bogato bero različnih virov in dokumentacije. Ti verodostojno orisujejo čas izpred sedemdesetih let in v nekaterih segmentih posegajo tudi v drugo polovico 19. stoletja, ko se je v letih 1874 in 1875 začela pisati zgodovina slovensko goriškega gasilstva v kontekstu nastajanja in razvoja gasilske organizacije na Slovenskem v moderni dobi. To zgodovino so pomagali pisati tudi gasilci med Dravo in Muro, najprej pri Lenartu leta 1874 in nato pri Sv. Trojici leta 1875. Po prevratu in razpadu avstro-ogrške monarhije pa v prvi jugoslovanski državi še v drugih krajih osrednjih Slovenskih goric.

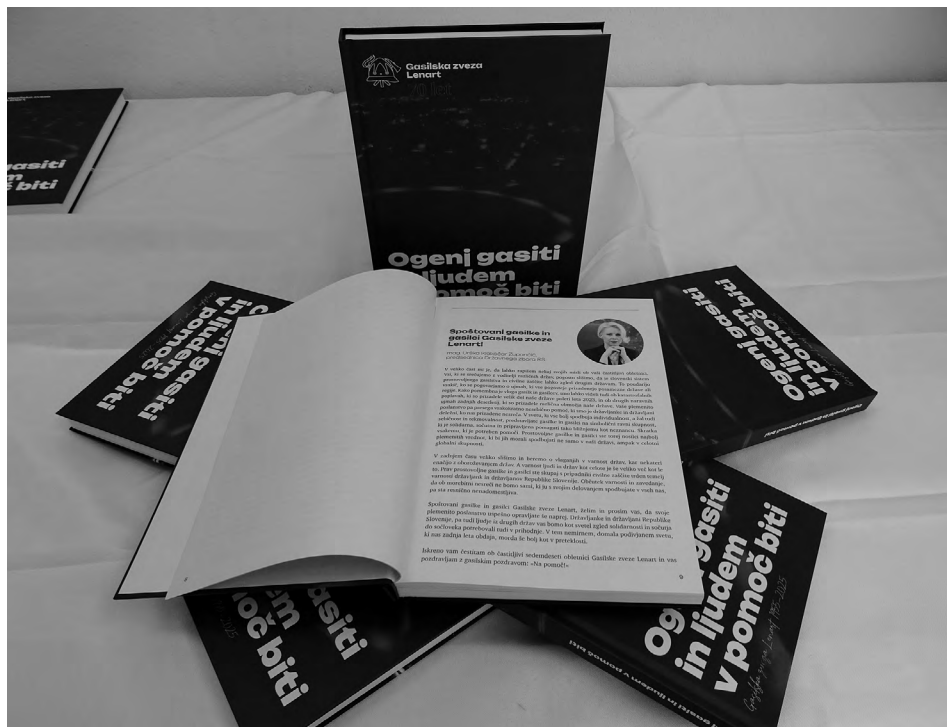

Foto Marjan Toš

Monografija je razdeljena na sedem nosilnih poglavij. Del se nanaša na zgodovino, del pa tudi na novejši čas delovanja Gasilske zveze Lenart in vseh njenih društev. Zgodovinski del prinaša poleg splošnih informacij tudi sestavke o zgodovini in dejavnosti vseh desetih PGD, ki so vključena v GZ Lenart. Njene korenine segajo v čas daljših priprav na novo organiziranost slovenskih občin oz. komun leta 1955. V tem kontekstu so potekale tudi priprave na področju reorganizacije gasilstva. Namesto okrajnih gasilskih zvez so bile ustanovljene nove občinske gasilske zveze, med njimi tudi občinska zveza na območju Lenarta v Slovenskih goricah, ki je bilo do takrat vključeno v Okrajno gasilsko zvezo Maribor levi breg. Nova Občinska gasilska zveza Lenart je povezala vsa takratna gasilska društva (GD) na tem območju Sloven-

skih goric, in sicer Gradišče v Slovenskih goricah, Voličino, Jurovski Dol, Osek, Cerkvenjak, Selce, Župetince, Zg. Ščavnico in Benedikt. Ustanovni občni zbor je bil 2. septembra 1955 v pisarni GD Lenart. Za prvega predsednika zveze je bil izvoljen Maks Erman iz GD Gradišče v Slovenskih goricah, za prvega tajnika Franjo Škerbinc iz GD Voličina, za prvega blagajnika Rihard Tušak iz GD Cerkvenjak in za prvega poveljnika Andrej Kramberger iz GD Lenart. Kljub novi organizaciji, ki je povezala delujoča društva, je težišče delovanja še naprej ostajalo v posameznih društvih, še posebej v lenarškem. Vsa društva so za nemoteno delovanje zbirala denar na različne načine, na primer z izkupički dobro obiskanih tradicionalnih gasilskih veseljc in s prostovoljnimi prispevki občanov. Ustanovljen je bil občinski požarni

sklad, ki pa ni zadoščal za vse potrebe. Razmere okoli financiranja gasilskih društev so se bistveno izboljšale šele po letu 1977, ko je bila ustanovljena Samoupravna interesna skupnost varstva pred požarom Občine Lenart. A pot do takrat je bila dolga in naporna. Ob ustanovitvi so namreč samo tri gasilska društva imela primerna gasilska vozila. Večina ostale tehnike v društvih, vključno z brizgalnimi, je izvirala še iz predvojnega časa.

Po prvi reformi lokalne samouprave v letu 1994 se je leta 1995 dotedanja Občinska gasilska zveza Lenart preimenovala v Gasilsko zvezo Lenart. Nova zveza je 24. maja 1996 zaprosila oddelek za upravne notranje zadeve pri Upravni enoti Lenart za potrditev sprememb in dopolnitev statuta zveze. V skladu z veljavnim zakonom o društvih je lenarška upravna enota 18. februarja 1997 izdala odločbo in v register društev vpisala Gasilsko zvezo Lenart s sedežem v Nikovi ulici 9/II. Kot zakoniti zastopnik zveze je bil vpisan takratni predsednik Stanislav Steinbauer. V takšni organizacijski obliki je zveza dočakala 70-letnico uspešnega delovanja.

Knjigi je dodana obsežna in verodostojna kronologija delovanja po letih in po posameznih področjih. Zelo zanimive so anekdote, ki jih je zbrala in uredila Mateja Kramberger in so vse iz PGD na lenarškem območju. S tem so otete iz pozabe in na šaljivi način dopolnjujejo pestro dejavnost in vsakdanjik gasilcev vse do danes. Velika dodana vrednost publikacije je množica arhivskih dokumentov in fotografij, ki nazorno ilustrirajo razvejano dejavnost gasilcev v osrednjih Slovenskih goricah. Čeprav je pisana v poljudnem,

vsem razumljivem jeziku, ima dodan obširni znanstveni aparat za zahtevnejše bralce. Monografija je nadvse dragoceni prispevek v zakladnico gasilskega in lokalnega zgodovinopisja in je s tem dragoceni vir za raziskovalce novejše zgodovine osrednjih Slovenskih goric. Zajetna publikacija ni zaključeno delo in naj bo izziv mlajšim raziskovalcem in zgodovinarjem, da z novimi viri in spoznanji osvetlujejo novejša poglavja zgodovine gasilstva v Slovenskih goricah. Imeli bodo veliko dela, saj so gasilci v času vse pogostejših nepredvidljivih naravnih katastrof in nesreč nepogrešljivi pri odpravljanju njihovih posledic in pri reševanju življenj.

Marjan Toš

ZBORNİK OB 80-LETNICI LOVSKE DRUŽINE JAKOB

Izdala LD Jakob, 57 str., Jakobski
Dol 2025

Ob okroglem jubileju je LD Jakob v Slovenskih goricah izdala zbornik, ki je nadvse dragocen prispevek v zakladnico slovenskega lovskega zgodovinopisja. Uredil ga je Peter Mulec, lektorirala in grafično oblikovala pa dr. Ana Koritnik. Izšel je v nakladi 100 izvodov na 57 straneh in z barvno naslovnico.

Zbornik je zasnovan v dveh sklopih. V prvem delu je predstavljen pregled delovanja lovske družine po obdobjih – od povojnih začetkov, ko so se ustanovni člani s skromnimi sredstvi in z veliko vnemo trudili za ustanovitev lovske družine (t. i. lovske zadruge v